

ПЕРЕДЕРІЙ

Віктор Васильович
perederiyv@bigmir.net

УДК 330.3:005.33

ІННОВАЦІЇ В РОЗВИТКУ ЛІДЕРСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ ЄС

INNOVATIONS IN THE LEADERSHIP POTENTIAL DEVELOPMENT OF THE EU ENTERPRISES

к.е.н., доцент кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємств Інституту економіки та менеджменту, Національний авіаційний університет

Стаття присвячена дослідженню особливостей інноваційного розвитку економік та підприємств ЄС, націленого на підвищення міжнародної конкурентоспроможності та посилення лідерських позицій на ринку. У статті визначено ключові фактори розвитку лідерського потенціалу підприємства з використанням інновацій.

Статья посвящена исследованию особенностей инновационного развития экономик и предприятий ЕС, нацеленного на повышение международной конкурентоспособности и усиление лидерских позиций на рынке. В статье определены ключевые факторы развития лидерского потенциала предприятия с использованием инноваций.

The article investigates the features of innovative development in the EU economies and enterprises, aimed at improving international competitiveness and strengthening leading market positions. The article outlines the key factors of enterprise leadership potential development using innovations.

Ключові слова: інновації, лідерство, лідерський потенціал, управління інноваціями

Ключевые слова: инновации, лидерство, лидерский потенциал, управление инновациями

Keywords: innovations, leadership, leadership potential, innovation management

ВСТУП

У сучасних умовах найуспішнішими на міжнародному ринку є компанії, які притримуються прогресивних поглядів щодо розвитку: використання креативності для розроблення і втілення нових бізнес-ідей, визначення пріоритетних напрямків розвитку на основі дослідження широкого діапазону можливостей, формування сильної лідерської команди для підвищення інноваційної активності. Саме інновації можуть бути дієвим інструментом переходу підприємства від теперішнього стану до бажаного майбутнього, зокрема в напрямку зміцнення лідерських позицій на ринку. Отже, проблема розвитку лідерського потенціалу підприємства з використанням інновацій є надзвичайно актуальною в умовах постійних змін у міжнародному конкурентному середовищі. Інноваційне лідерство є основою стратегічного розвитку, оскільки забезпечує проактивну реакцію на зміни, дозволяючи компаніям створювати своєрідний запас міцності і боротись із несприятливими факторами, підвищуючи свою конкурентоспроможність.

Питанням розвитку підприємств з використанням переваг інноваційного лідерства приділено багато уваги у працях зарубіжних і вітчизняних науковців. Зокрема, ці проблеми досліджували В. Аббас, І. Ашгар, Д. Бехнер, В. Власенко, В. Гриньова, Б. Лоусон, М. Неджад, В. Роу, Д. Самсон, Б. Санто, Дж. Селмен, Д. Хорт, Ю. Шипуліна [5;6;8].

Особливості стратегічного розвитку підприємств країн ЄС на засадах інноваційного лідерства, аналіз напрямків реалізації інноваційних стратегій розглянуто Н. Албу, С. Аморос, М. Барановською, Н. Бочаровою, І. Дегтярьовою, М. Доссо, Е. Ернандесом, Л. Мельник, А. Тебке, М. Трубіною та іншими. Проте, недостатньо опрацьованою є проблема використання інновацій для розвитку лідерського потенціалу підприємства із застосуванням успішного міжнародного досвіду.

МЕТА РОБОТИ

Дослідження сучасних тенденцій та особливостей запровадження інновацій на європейських підприємствах, визначення факторів розвитку лідерського потенціалу підприємства з використанням інновацій.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічною та інформаційною базою дослідження є наукові праці вітчизняних та зарубіжних науковців, Інтернет-ресурси, статистичні дані Європейської Комісії та Всесвітнього економічного форуму.

При здійсненні дослідження ролі інновацій у розвитку лідерського потенціалу підприємств використано методи узагальнення, порівняння, структурно-логічного аналізу та синтезу.

РЕЗУЛЬТАТИ

Ключовим фактором розвитку сучасних підприємств є ефективне запровадження інновацій,

що передбачає створення сприятливих умов для формування нової цінності для споживачів, якісно відмінної від тої, що пропонують конкуренти на ринку. За рахунок запровадження певного комплексу інновацій компанія навіть може перейти від статусу послідовника до лідера-інноватора, посиливши таким чином свої конкурентні позиції на національному та іноземних ринках.

Розвинені країни світу використовують переваги інноваційного розвитку для збільшення потужності національної економіки, а міжнародні компанії, що походять з цих країн, отримують кращі можливості для закріплення на зарубіжних ринках. Особливо активними у застосуванні переваг інноваційного лідерства є компанії розвинених країн світу, які тримають першість у більшості бізнес-сфер (США, країн ЄС, Японії та інших). Тому аналіз особливостей використання інноваційних можливостей для розвитку лідерського потенціалу даних підприємств становить найбільший інтерес.

Для ЄС характерні певні диспропорції в інноваційному розвитку: частина країн, які приєдналися до Союзу впродовж 2004-2013 рр., суттєво поступаються більш сильним економікам-партнерам по об'єднанню, при цьому основною потребою залишається постійний розвиток

інноваційного потенціалу даних держав. У цілому за даними European Union Innovation Scoreboard у 2014 році у складі ЄС було 6 країн, які увійшли до топ-10 найбільш інноваційних економік світу, що свідчить про суттєві досягнення у цій сфері [2]. Середньорічні темпи росту за показниками інноваційної діяльності склали приблизно 1%. Проте, ЄС-28 поступається за рівнем конкурентоспроможності США, зокрема і за таким показником, як інновації.

Згідно із стратегією «розумного, стійкого та комплексного розвитку» ЄС до 2020 року заплановано, що частка інвестування у НДДКР складатиме в середньому 3% від загальних обсягів ВВП союзу, що є досить проблематичним для досягнення в найближчій перспективі з огляду на середню частку інвестування 2% та нерівномірний регіональний розвиток ЄС [1;3]. Проте, така стратегічна націленість може стати орієнтиром для запровадження інноваційних ініціатив, що дозволять створити нові цінності – товари та послуги відповідно до існуючих потреб, нові робочі місця та умови для подальшого розвитку. В основному, для європейського ринку характерна інтенсифікація діяльності великих компаній, які й інвестують левову частку своїх коштів у НДДКР – 479,3 млн. євро або 65,71% у загальних обсягах у 2014 році (рис. 1).

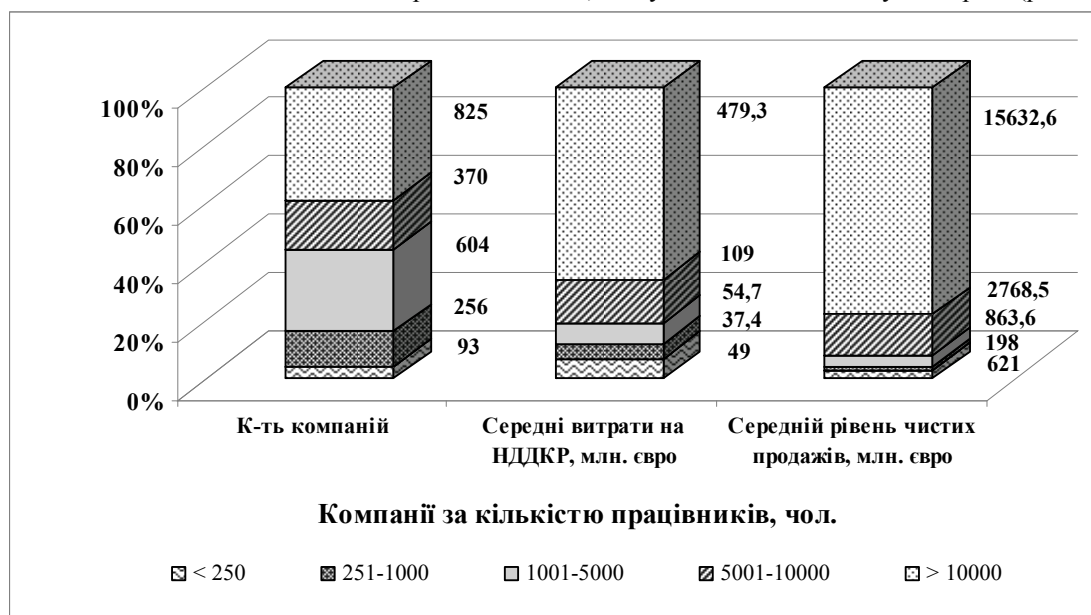

Рис. 1. Розподіл витрат на НДДКР за компаніями у 2014 р. [складено автором за [4]]

При цьому спостерігається тенденція до інвестування потужними компаніями ЄС інноваційного бізнесу у США в рамках угод щодо кооперації та інтеграції. Найбільш інноваційними компаніями ЄС визнані «ARM Holdings» (Великобританія, напівпровідники), «Pernod Ricard» (Франція, алкогольні напої), «Danone» (Франція, харчова промисловість), «Essilor International» (Франція, медичне обладнання), Reckitt Benckiser Group (Великобританія, споживчі товари).

За останні роки домінуючу позицію за показниками інноваційної діяльності в ЄС зберігала Швеція, яка разом з Німеччиною, Данією та Фінляндією відносилась до групи інноваційних

лідерів. У той же час найбільш динамічними інноваційними системами у 2014 році були Латвія, Болгарія та Мальта, які досягли значних успіхів у цій сфері [7]. Бельгія, Франція, Австрія, Великобританія, Ірландія, Люксембург, Нідерланди та Словенія є послідовниками, оскільки за більшістю показників поступаються інноваційним лідерам, у яких рівень розвитку інноваційної діяльності є вищим за середній рівень по ЄС. Проте, вони мають сильні переваги в окремих інноваційних аспектах – людських ресурсах (Великобританія, Ірландія), відкритих та ефективних системах наукових досліджень (Нідерланди), економічних ефектах (Люксембург), партнерських взаємозв'язках та підприємстві (Великобританія)

тощо. Найбільш сильними помірними інноваторами є Естонія та Чехія. Відносно менш розвиненими в інноваційному плані у порівнянні з іншими країнами ЄС-28 є «скромні інноватори», що на даний момент часу потребують значних зусиль та інвестування для підвищення свого інноваційного потенціалу, розвитку інфраструктури і поліпшення взаємодії у рамках «тріади інновацій» (держава – бізнес – науково-дослідні установи).

Для динамічного економічного розвитку та підвищення рівня конкурентоспроможності національних економік країн ЄС більш перспективною альтернативою, на протидію удосконалюючим інноваціям, є запровадження стратегічних радикальних інновацій, тобто таких, що можуть бути ринкоутворюючими та випереджальними (передбачають створення нової ніші чи ринку, ще не зайнятого конкурентами, забезпечують випереджальну реакцію на зміни, які можуть відбутись у перспективі, формують стійкі конкурентні переваги, що можуть стати вирішальними у боротьбі з потужними суперниками).

Успішні інновації можуть стати базою для реалізації амбітніших стратегічних планів, пов'язаних з виходом підприємства на нові ринки, диверсифікацією діяльності, створенням унікальних компетенцій, розвитком транснаціональних партнерських мереж. У цілому підприємства, що використовують концепцію інноваційного лідерства, почувають себе більш впевнено і захищено в умовах невизначеності та динамічності міжнародного конкурентного середовища, оскільки володіють здатністю до підвищення свого науково-технічного рівня.

У результаті проведеного дослідження автором визначені основні фактори розвитку лідерського потенціалу підприємств на основі інновацій:

- створення сприятливого середовища з метою розвитку внутрішньофірмового підприємництва для постійного пошуку нових ідей, підвищення компетенцій ініціативних працівників та рівня креативності;

- розвиток лідерства в управлінні інноваціями на підприємстві;

- формування бачення, місії та стратегій підприємства, що визначають інноваційне лідерство та необхідність постійного удосконалення як пріоритети розвитку;

- мобілізація ресурсів та оптимізація їх використання для реалізації найбільш перспективних інноваційних проектів та стартапів;

- формування конкурентних переваг та унікальних компетенцій підприємства шляхом впровадження інновацій, що стануть базою для зміцнення його лідируючого положення на ринку;

- підвищення ефективності діяльності підприємства та якості управління (усунення «вузьких місць» і

проблем розвитку, що дозволить мінімізувати витрати, удосконалити процес прийняття управлінських рішень, покращити систему комунікацій підприємства);

- розвиток партнерських мереж, які забезпечать поєднання і взаємодоповнення ресурсів інноваційно активних підприємств.

ВИСНОВКИ

Сучасний розвиток більшості підприємств країн ЄС є результатом ефективної підтримки розвитку інноваційної діяльності та науково-технічного співробітництва державою та приватним сектором. Постійне удосконалення забезпечується за рахунок реалізації інноваційних можливостей для розвитку лідерського потенціалу підприємств. Ключовими факторами успіху інноваційно орієнтованих компаній визначено стійкі конкурентні переваги, оптимізація ресурсів, активізація і підтримка інноваційних ідей у сприятливому інтрапідприємстві середовищі, розвиток лідерства на підприємстві і поглиблення партнерських відносин з перспективними компаніями.

Список використаних джерел

1. Albu N. Research and Development spending in the EU: 2020 growth strategy in perspective / N. Albu. – Berlin: SWP, 2011. – 40 p.

2. Collaborative Innovation Transforming Business, Driving Growth. – Geneva: World Economic Forum, 2015. – 44 p.

3. Enhancing Europe's Competitiveness. Fostering Innovation-driven Entrepreneurship in Europe. – Geneva: World Economic Forum, 2014. – 68 p.

4. EU 2014. Survey on Industrial R&D Investment Trends. – Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2014. – 50 p.

5. Horth D. Innovation Leadership. How to use innovation to lead effectively, work collaboratively, and drive results / D. Horth, D. Buchner. – Brussels: Center for Creative Leadership, Continuum, 2014. – 20 p.

6. Abbas W. The Role of Leadership in Organizational Change. Relating the Successful Organizational Change to Visionary and Innovative Leadership [Electronic resource] / W. Abbas, I. Asghar. – Mode of access: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:326289/fulltext01>

7. EU Innovation Union Scoreboard 2015 [Electronic resource]. – Mode of access: http://ec.europa.eu/growth/industry/innovation/facts-figures/scoreboards/files/iu-2015_en.pdf

8. Rowe W.G. Strategic Leadership: Short-Term Stability and Long-Term Viability [Electronic resource] / W.G. Rowe, M.H. Nejad. – Mode of access: <http://iveybusinessjournal.com/publication/strategic-leadership-short-term-stability-and-long-term-viability/>